

Manjunja

Narine Abgarjan

MANJUNJA

Vene keelest tõlkinud Ilona Martson

Originaali tiitel
Наринэ Абгарян
Манюня
Издательство АСТ / Астрель_СПб

Tekst © Narine Abgarjan, 2010

Eestikeelne tõlge © Iona Martson ja Tänapäev AS, 2018
Toimetanud Ene Poll
Kujundanud Villu Koskaru

ISBN 978-9949-85-389-2

Trükitud AS Printon trükikojas

www.tnp.ee

Emale ja isale – lõputus armastuses ja tänutundes

Sissejuhatuse asemel

Kui palju te teate provintsilinnasid, mida poolitab helisev särtsakas jõgi, kus paremal kaldal, päris kaljurünka tipus, kõrguvad keskaegse kindluse varemed? Üle jõe on heidetud vana kivisild, vastupidav, kuid üsna madal, ja tulvavete aegu mäslevad jõe häguseks tõmbunud veed üle kallaste, ähvardades seda üleni enda alla matta.

Kui palju te teate provintsilinnasid, mis tukuvad laugete mäekinkude pihkudes? Nagu oleks kingud võtnud ringi, õlg õla kõrval, ja sirutanud ette käed, ühendades need tasaseks oruks, ja sellesse orgu on kerkinud esimesed maadligi mägionnid. Ja taeva poole tõuseb peene pitsina kiviahjade suits, ja künnimees laulab sügaval häälel oroveli*... „Aniiiii-ko,” pasundab muldvana eit, kortsus peopesa silmil, „Aniiiii-ko, kuhu sa jooksid, vastik plika, kes siis gatat** küpsetab?”

---

* Traditsiooniline Armeenia künnimehelaul – autori märkus.

** Magus Armeenia sai, mille küpsetamiseks on, olenevalt piirkonnast, kümneid eri versioone – tõlkija märkus.

Kui palju te teate provintsilinnasid, kus võib turnida lagunenu kindluse kõrgele välismüürile ning seal, hirmust kangena ja külmad sõrmed sõprade õlgadesse klammerdunud, vaadata alla, kus kuristiku sügavuses vahutab valge nimetu jõgi? Ja hiljem rangest keelusildist „Riikliku kaitse all” mitte välja teha, mööda kindlust ringi ronida, salakäike ja otsatuid aardeid otsida?

Selle lossi lugu on hämmastav ja väga kurb. X sajandil kuulus see Armeenia vürstile Tslik Amramile. Ja see vürst läks sõjaväega oma kuninga Ašot II Bagratuni vastu, kuna kuningas oli võrgutanud vürsti naise. Algas karm kodusõda, mis halvas pikkadeks aastateks niigi pärast Araabia vallutajate rünnakuid verest tühjaks jooksva riigi. Aga süümepiinadest muserdatud vürstitar, truudusetu ja imeilus, poos ennast lossitornis üles.

Pikki sajandeid seisis kindlus igast küljest ligipääsmatu kaljul. Kuid XVIII sajandil toimus kohutav maavärin, kalju lõi vankuma ja lagunes pooleks. Ühel pool säilisid idamüüri ja selle sees olnud ehitiste jäänused, aga alla tekkinud kuristiku põhjas hakkas voolama kärkejalgne jõgi. Vanad elanikud teadsid rääkida, et kindluse all olevat kulgenud Sevani järveni ulatuv maa-alune käik, mida mööda toodi kindlusesse piiramise ajal relvi. Sellepärast panigi see vastu kõigile rändrahvaste rünnakuile, ja kui poleks toda maavärinat, püsinuks siiani ühes tükis.

Linnakest, mis hiljem varemete ümber kasvas, hakati hüüdma Berd. Armeenia keeles tähendab see kindlust.

Selle linna rahvas on väga isemoodi. Teisi nii kangeid,

suisa metsikult jonnakaid inimesi pole ilmas nähtud. Oma kanguse tõttu kutsutakse linnaelanikke teenitult „tõrges eesliteks”. Eksite väga, kui arvate, et see kedagi solvab. Linnatänavail võib tihti kuulda järgmise sisuga dialoogi:

„No mis must tahta, ma ju Berdi eesel! Mind sa juba ümber ei veena!”

„Ja mis siis? Ma olen muide kah ehtne Berdi eesel. Me veel vaatame, kes kellele alla jääb!”

Aga et mitte jääda üldsõnaliseks, toon näite kuulsast kangusest.

Suvel tähistatakse Armeenias vardavari – väga rõõmsat ja helget püha, mille juured ulatuvad kaugesse paganaaega. Sel päeva kastavad kõik, väikesest kuni suureni, üksteist veega üle. Aovalgest hilisõhtuni, igasugustest anumatest. Ainus asi, mis teil teha tuleb, on end hästi sisse seebitada, siis korteri uks avada ja ukseavasse seista. Pole kahlust: läve taga varitseb salk juuksejuurteni läbiligunud inimesi, kes metsikult röökides ja naeru lagistades teid tonnitäie veega üle kallavad. Sellisel lihtsal viisil saategi ennast puhtaks pesta. Nali.

Tegelikult on nii, et kui tundmatud inimesed teid õues märjaks kastavad, ei tohi te mingil juhul nende peale solvuda – arvatakse, et veel on sel päeval tervendav jõud.

Niisiis. Ükskord püüdis apostlik kirik rahvapidustustes süsteemi luua ja, teades küll, millega riskib, määras vardavari tähistamiseks kindla kuupäeva. Arvestamata sugugi meie linnakese elanike tõrksa meelega.

Aga oleks pidanud. Kuna nüüd on meil järgmine

olukord: kogu vabariigis tähistatakse vardavari kiriku-
kalendri järgi, aga Berdis vanaviisi, juuli viimasel püha-
päeval. Ja ma kinnitan teile, oleks katoolikos väljastanud
spetsiaalse määruse just meie linna elanikele, poleks sellest
midagi asjalikku välja tulnud. Antagu edasi, et ärgu Tema
Pühadus isegi mitte püüdkugi. Meie rahvaga saab kokku
leppida vaid siis, kui nemad seda soovivad.

See tähendab, et mitte kunagi.

Nüüd aga meie jutu peategelastest.

Elanud kord Berdi linnakeses kaks perekonda –
Abgarjan ja Šats.

Abgarjani perekond võis tunda uhkust võrratu ja kal-
juna paindumatu isa Jura üle, ennastsalgava ja imekauni
ema Nadja üle ning nelja eri kaliibris ja vanuses tütre
Narine, Karine, Gajane ja Sona üle. Hiljem sündis sellesse
õnnelikku perre kauaoodatud poeg Aik, kuid see juhtus
mõni aasta pärast kirjeldatud sündmusi. Isa Jura töötas ars-
tina, ema õpetas koolis vene keelt ja kirjandust.

Šatsi perekond võis tunda uhkust Nänni üle.

Muidugi, lisaks Nännile oli Šatsi peres veel kaks inimest:
onu Miša, Nänni poeg ja Manjunja, kes oli onu Miša tütar ja
vastavalt Nänni lapselaps. Kuid uhkust võis tunda perekond
eeskätt Nänni üle. Ja alles seejärel pere ülejäänud sama tore-
date liikmete üle. Onu Miša töötas insenerina, Nänn töötas
ema, vanaema ja koduperenaisena.

Meie loo peategelased ei suhelnud omavahel tükk aega,
kuna neil polnud üksteise olemasolust aimugi. Kuid üks-
kord juhtus lugu, mis neid kord ja igavesti ühte liitis.

See oli 1979. aastal. Oli tulemas võidupüha 34. aastapäev. Linna kultuurimajas kavandati järjekordset veteranide austamisüritust. Berdi muusikakooli kooril lasus vastutusrikas missioon – ette kanda Sobolevi ja Muradeli „Buchenwaldi häirekell”.

Koor tegi meeleheitlikult proovi, kuni hääled kähinal katkesid. Võrratu koorijuht Sergo Mihhailovitš kannatas lõputult, viimistledes basse, kes kurvastava järjekindlusega sissejuhatuses pool takti hiljaks jäid. Sergo Mihhailovitš mudis käsi ja halas, et selline „Buchenwaldi häirekella” esitus häbistab neid üle kogu linna ja karistuseks saadetakse koor laiali kus kurat. Koorilauljad läksid miskipärast tujust ära.

Jõudis kätte X-päev.

Ja teate, mis ma ütlen? Esinemine oleks läinud korda, kui poleks kaheastmelist pinki, millele lühikese vaheaja jooksul pidi ronima koorilauljate teine ja kolmas rida. Kõik kulges eeskujulikult – laul kõlas ühtlaselt ja läbitunnetatult, bassid liitusid ootamatult õigel ajal, dirigeeriv Sergo Mihhailovitš viskles laval sellistes siksakkides, justkui jälitanuks teda kuri herilane. Hetke pidulikkus pani sipelgad koorilauljate seljal ühtlaselt sibama. Saal, olles alguses lasknud end koorijuhi kaootilistest liikumisest kaasa haarata, langes pateetilise häirekella kütkeisse ja jäi kuss.

Mitte kusagilt, mitte kusagilt polnud häda aimata.

Kuid äkki. Sõnade „meiega kõnelevad paljurahvuselised kolonnid” juures. Kuulis koor. Oma. Selja taga. Imelikku raksakat. Lauljate esirida ei julgenud end ümber pöörata,

kuid taipas koorijuhi väljaveninud näo järgi, et tagapool toimub midagi kohutavat.

Esimene rida võpatas, kuid ei katkestanud stoiliselt laulmist ja lausete „Kas kuulete kõuekõma? See on kõu, mitte raju” ajal lagunes pink lauljate teise ja kolmanda rea all kolinal kokku ja lapsed sadasid alla.

Hiljem panid veteranid imeks, kuidas küll nemad, üsna kõrges eas inimesed, ordenite ja medalite kolinal ühe hüpega viuhti üle kõrge lavapiirde põrutasid ja lastest koosnevat külakuhja lahti harutama läksid.

Lauljad olid meeleheitel – kõik said aru, et etteaste oli läbi kukkunud. Oli kurb ja ajas iiveldama ning vaikivad lapsed lahkusid riideid rapsides lava taha. Üks tüdruk, pikk ja kiitsakas Narine, püüdis hambaid kokku pigistades tulu- tult välja ronida trullaka ja miskipärast niiske Maria alt, kes vaikse hiirena tema otsas lamas.

„Liiguta end veidi,” sisistas Narine.

„Ei saa,” niutsus Maria, „ma pissisin püksi!”

Hingakem siinkohal sügavalt sisse ja jäägem tõsiselt mõttesse. Kuna selleks, et kahe tüdruku vahel sünniks sõprus kogu ülejäänud eluks, läheb mõnikord lihtsalt tarvis, et üks teise täis pissiks.

Vaat sellisel üsna omapärasel moel sõbrunesid Narine ja Manjunja. Ja pärast said sõpradeks nende pered.

„Manjunja” on lugu kõigist pealinnast eemal asuvatest nõukaaja väikelinnadest ja nende elanikest. Sellest, kuidas inimesed oskasid kohutavale defitsiidile ja kõikvõimalikele piirangutele vaatamata elada ja elust rõõmu tunda.

„Manjunja” on raamat täiskasvanud lastele. Neile, kes ka kolmeteistkümnese ja kuuekümnesele usuvad headusse ja vaatavad naeratades tulevikku.

„Manjunja” on minu lõpmatu armastuse avaldus kallitele, lähedastele ja linnale, milles mul oli õnn sündida ja suureks saada.

Head lugemist, armsad sõbrad.

Ah jah, meie koori ei saadetudki laiali. Meile anti aukiri „Buchenwaldi häirekella” professionaalse esituse eest ja premeeriti piimakombinaadi külastusega.

No ausõna, oleks parem laiali saatnud.